

Croatian A: literature – Higher level – Paper 1
Croate A : littérature – Niveau supérieur – Épreuve 1
Croata A: literatura – Nivel superior – Prueba 1

Friday 8 May 2015 (afternoon)
Vendredi 8 mai 2015 (après-midi)
Viernes 8 de mayo de 2015 (tarde)

2 hours / 2 heures / 2 horas

Instructions to candidates

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a literary commentary on one passage only.
- The maximum mark for this examination paper is **[20 marks]**.

Instructions destinées aux candidats

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez un commentaire littéraire sur un seul des passages.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est de **[20 points]**.

Instrucciones para los alumnos

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario literario sobre un solo pasaje.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es **[20 puntos]**.

Napišite književnu analizu **jednog** od ova dva teksta:

1.

Koja san ja

Ja se zovem Gabrijela. To san ime dobila po anđelu Gabrijelu jer mi je mater, dok san bila još u drobu, stalno tepala *anđele moj mali*. Da san bila muško bila bi Gabrijel, a ovako san Gabrijela. Iman nekih, recimo, oko, dvadeset i osam godina. Žene se nikad ne mogu zaklet na godine, pa tako ni ja. Mater mi se zove Magdalena, po Mariji Magdaleni. Moja mater je inače opsjednuta vjerom i religijom i premda nas dvi imamo ta dva lipa biblijska imena ne znam bili se moglo reć da smo neke svetice. I jesmo i nismo. Jedini sto posto nesvetački lik u našoj kući je moj otac Stipe koji nema ama baš nijedan svetački znak ni obilježje. On za razliku od nas dvi viruje da, kad čovik umre, da ga više nema i gotovo, jer da se niko mrtav dosad nije diga. I tu za njega prestaje sva filozofija, nagađanja i pitanja. Dakle, zoven se Gabrijela, ali mi nadimak nije Gabi nego Goge, a zašto nemam pojma. Zove me još i Goge Bjondina, mada iman crnu kosu. Ono, ustvari nisan skroz crna, moglo bi se prije reć crvenkasta. Ustvari, više se ni ne sićan svoje prirodne boje kose. Doduše lipše mi stoji tamnija kosa, ali mislin da ću do smrti ipak ostat plavuša jer je to moja životna filozofija. [...]

Plava kosa, pogotovo duga, ključ je uspjeha svake žene, to van je isto, sto posto, zihet, a do tog zaključka došla san vrlo rano, još ka smeđokoso-crvenokosa klinka. Na moju žalost, ili radost, vrlo rano spoznala san čudesnu moć plave kose i zaklela san se da ću jednog dana, kad-tad sigurno biti plavuša. [...] Imala san jednu prijateljicu Lizu sa kojom san se družila priko lita na otoku di smo, inače, imali malu vikendicu. Posli smo tu vikendicu prodali jer mater nije znala plivat i bojala se trajekta pa nije bilo druge. [...] Posli se više nisan nikad vratila na taj otok niti sam vidila Lizu za koju san čula da je neko vrime putovala po svitu, a onda se skrasila u Londonu pridruživši se sekti Hari Krišne, ili tako nešto slično, ko će znat. Bacila se na duhovno, na mnogoboštvo i Indiju ka i većina ovih modernih holivudskih glumaca i evropske moderne omladine. To je valjda sad neki đir. Okej, to poštujem, ali s druge strane ja nikad ne bi minjala viru jer me je mater učila da je to najveći grij, a i ocu je ona bitna i to samo zato šta se, kako on kaže, po tome zna ko je, šta je i odakle je neko. Ja ne bi išla u tu sektu ka Liza da neko ne bi pomislija da san Indijka. Kad bi to moj otac slučajno čuja, namistu bi me se odreka ili bi ga srce kolpalo. Znan da je to tako zihet i zato to ne bi ni sebi ni njemu priuštila. Mislin, kakva sam, takva sam rođena i to se ne more prominit. Da je Bog tija da buden žuta ili crna on bi me takvu napravija. Svakom narodu dâ je svoju viru i svoju boju kože i neka bude volja njegova. [...]

I tako išavši prema kinu svratile smo kod šipaca na slaju. Dale smo mu novce iz zajedničkog budžeta i rekle da nam dâ svakoj po dvi kugle čokolade i jagode. Njoj je slastičar dâ tri kugle i dupli kornet, a meni jednu i jedan kornet. Zabezegnuto san gledala u moga slaju dok je Liza svoga već ponosno i zadovoljno lizala ne obazirući se na moju iskrivljenu facu. Kad san ga u čudu zapitala zašto nan nije pravedno podilija, on je odgovorija: *Zato šta si, ti mala, deblja, a uz to još i brineta, a ja voljim vile duge pljave kose, ka šta je tvoja prijateljica. Za tu svoju lipotu ona zaslužuje tri kuglje, a tebi je dosta jedna, jer i tako moraš malo smršavit, vidi te kakva si.* Tada, toga momenta, svatila san cilu bit, svrhu i postojanje i zaklela se u sebi da ću se kad-tad izdužit, skinit koje kilo i imat dugu pljavu kosu. Njega uopće nije zanimalo kakva san ja osoba, njemu se svidila ona isprazna Liza lizalica duge plave kose i bolila ga je briga za moje osjećaje. Uglavnom, ona je dobila tri kugle, a ja san dobila životnu filozofiju: *Za ženu je najvažniji izgled i samo izgled, a kad si uz to još i plavuša, uspjeh je zagarantiran.*

Arijana Čulina, *Šta svaka žena triba znat o onin stvarima* (2006)

2.

Srebrna cesta

1

Ja ne znam tko si? Čuj me, dobri družo,
kad padne veče ponad tvoga krova,
kroz mrak se javi ćuk i hukne sova
a oblaci ko jata ptica kruže
5 nad tornjevima sela i gradova —

izađi u noć... idi... Divlje ruže
opijat će te putem. Trn će cvasti,
otvorit oči lopoči na vodi.

10 Izađi... idi... Srebrn plašt će pasti
dalekom cestom kud te srce vodi.

2

Ti znadeš i sâm da svjetove nosiš
u samom sebi i da na dnu duše
sja jato zvijezda, ponori se ruše
i — ako hoćeš — oluji prkosiš
15 olujom koja u tvom bīlu huji.

Izađi u noć. Pjevat će slavuji
u crnom gmlju. Źuborit će vrutak.
Nad glavom će ti bijela zvijezda sjati.

20 I ako hoćeš, ti ćeš za trenutak
vidjeti boga što te cestom prati.

3

Ne vjeruj noći, čovjeku, ni buri
što kida greben tvoje volje. Gazi
na putu zmiju, guštera na stazi,
i budi kao putnik što se žuri
25 dalekom stepom zelenoj oazi.

Izađi u noć... idi... Divlje ruže
opijat će te putem. Trn će cvasti,
otvorit oči lopoči na vodi.

30 Izađi družo... Srebrn plašt će pasti
dalekom cestom kud te srce vodi!

Gustav Krklec, *Pjesme, epigrami i basne. Noćno iverje* (1963)